

UMHVERFISSTOFNUN

**Stjórn vatnamála og
vatnasvæðisnefndir**

Kynningarfundur Umhverfisstofnunar 11. apríl 2012 fyrir vatnasvæðisnefnd á vatnasvæði 1

Fundarstjóri: Kristján Geirsson, deildarstjóri.

Dagskrá fundar

- **Opnun fundar** (5 mín): Kristján Geirsson, deildarstjóri.
- **Löggjöfin um stjórn vatnamála** (15 mín): Heiðrún Guðmundsdóttir, verkefnisstjóri.
- **Drög að áfanga- og verkáætlun vegna stjórnar vatnamála** (10 mín): Tryggvi Þórðarson, sérfræðingur. Drögin verða afhent á fundinum.
- **Kaffihlé: 14:30-14:45.**
- **Vatnasvæði Íslands og vatnasvæðisnefndir** (20 mín): Jóhanna Björk Weisshappel, sérfræðingur.
- **Vinna við álagsgreiningu** (60 mín).
- **Fundarlok:** kl. 16:30

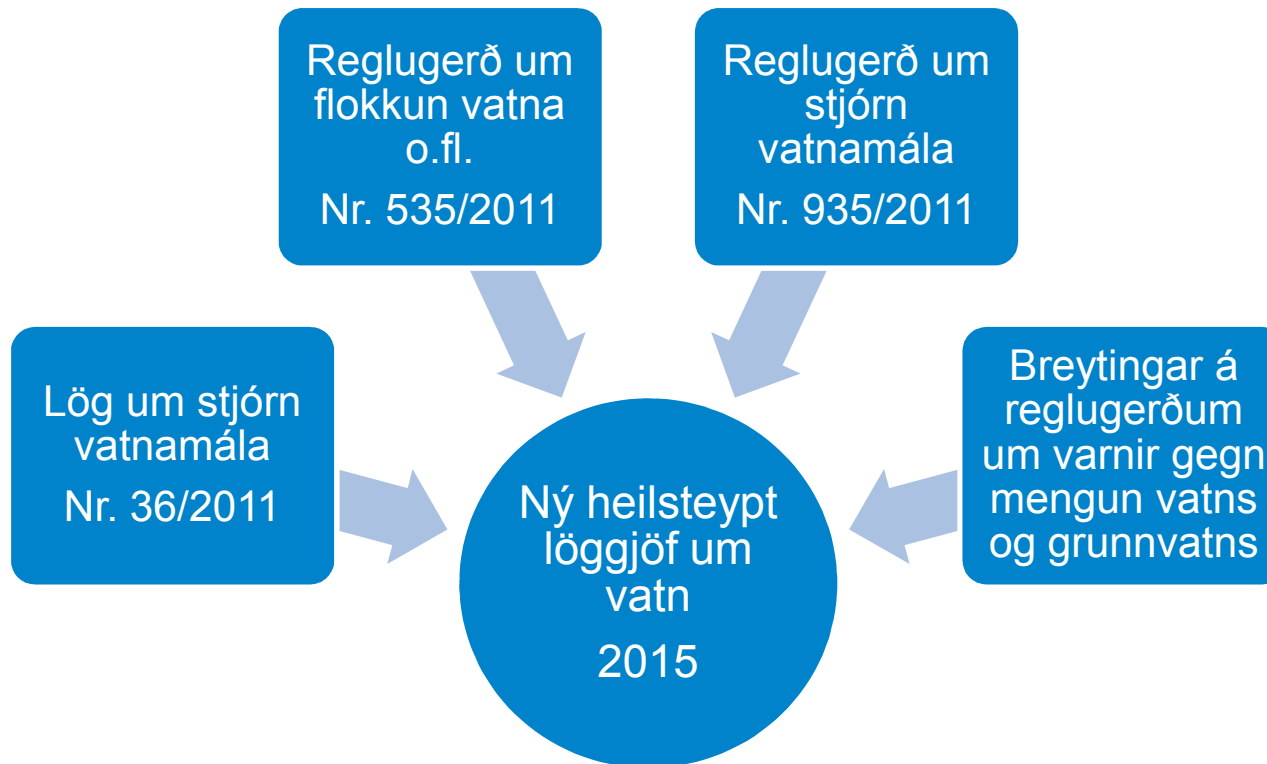
UMHVERFISSTOFNUN

Löggjöfin um stjórn vatnamála

Heiðrún Guðmundsdóttir
verkefnisstjóri

Ný löggjöf um stjórn vatnamála árið 2011

Markmið laga um stjórn vatnamála

- Að vernda vatn og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar.
- Að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns og langtímavernd vatnsauðlindarinnar.
- Markmiðum náð með vatnaáætlun fyrir allt landið.

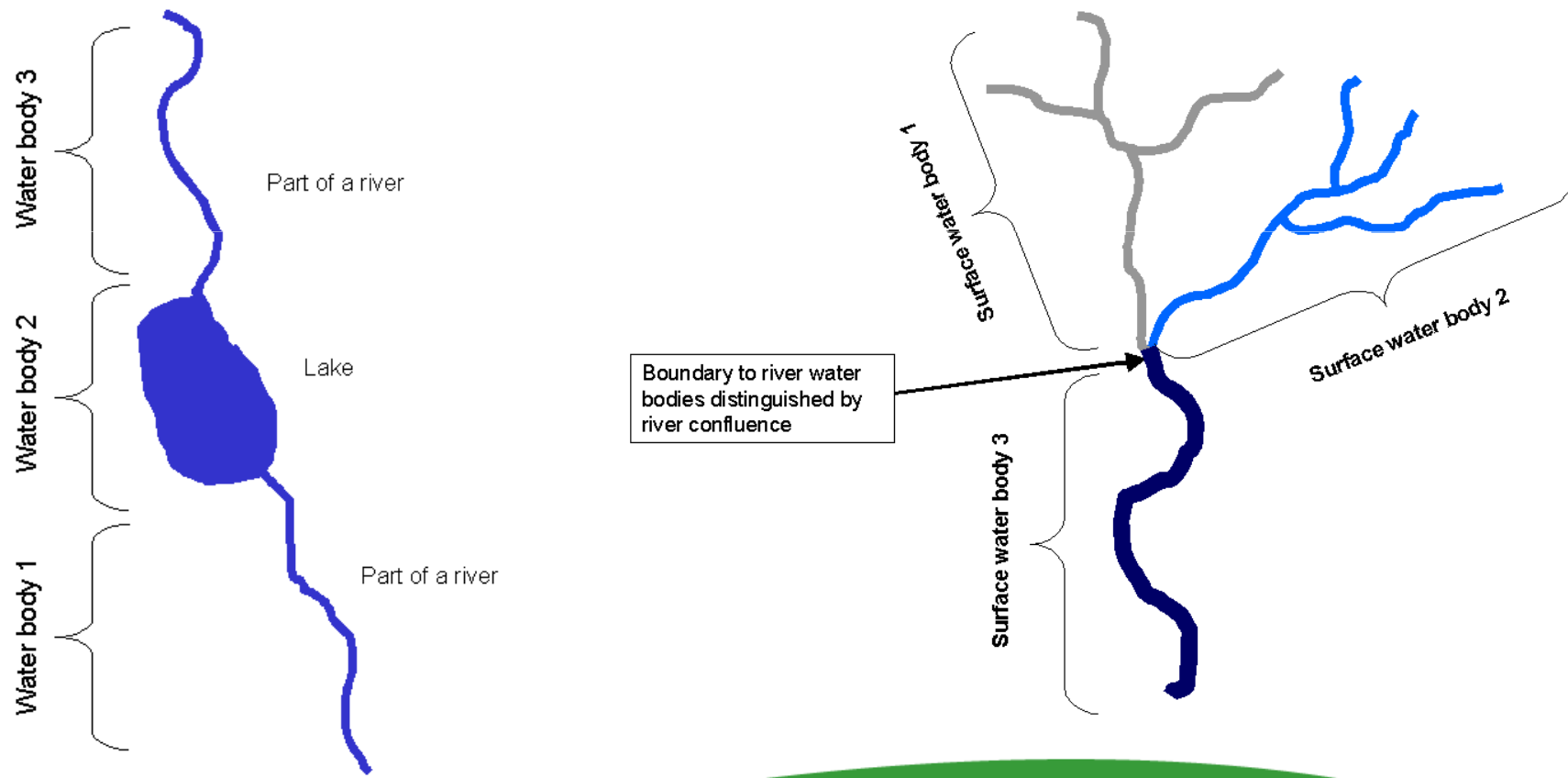
Hvað er vatn skv. skilningi laganna?

- Vatn er allt yfirborðsvatn og grunnvatn
 - ár (straumvötn)
 - stöðuvötn
 - árósar og sjávarlón
 - strandsjór (út að 1 sjómílu út frá grunnlínu landhelginnar)
 - jöklar
 - grunnvatn

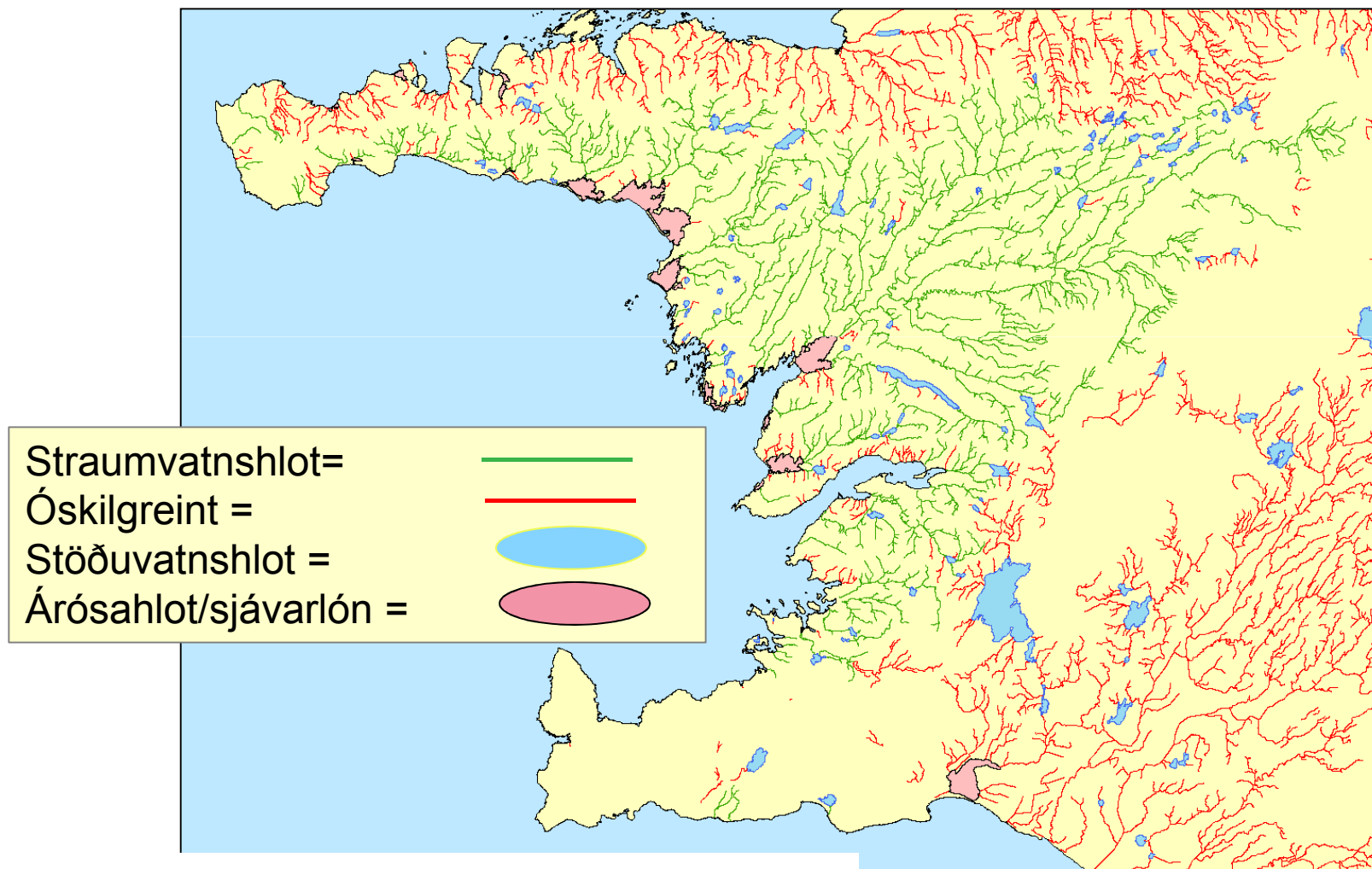

Nýyrði: Vatnshlot

Eining vatns, s.s. allt vatn sem er að finna í einu stöðuvatni, á eða strandsjó.

Skilgreind vatnshlot á Suðvesturland/Vesturland

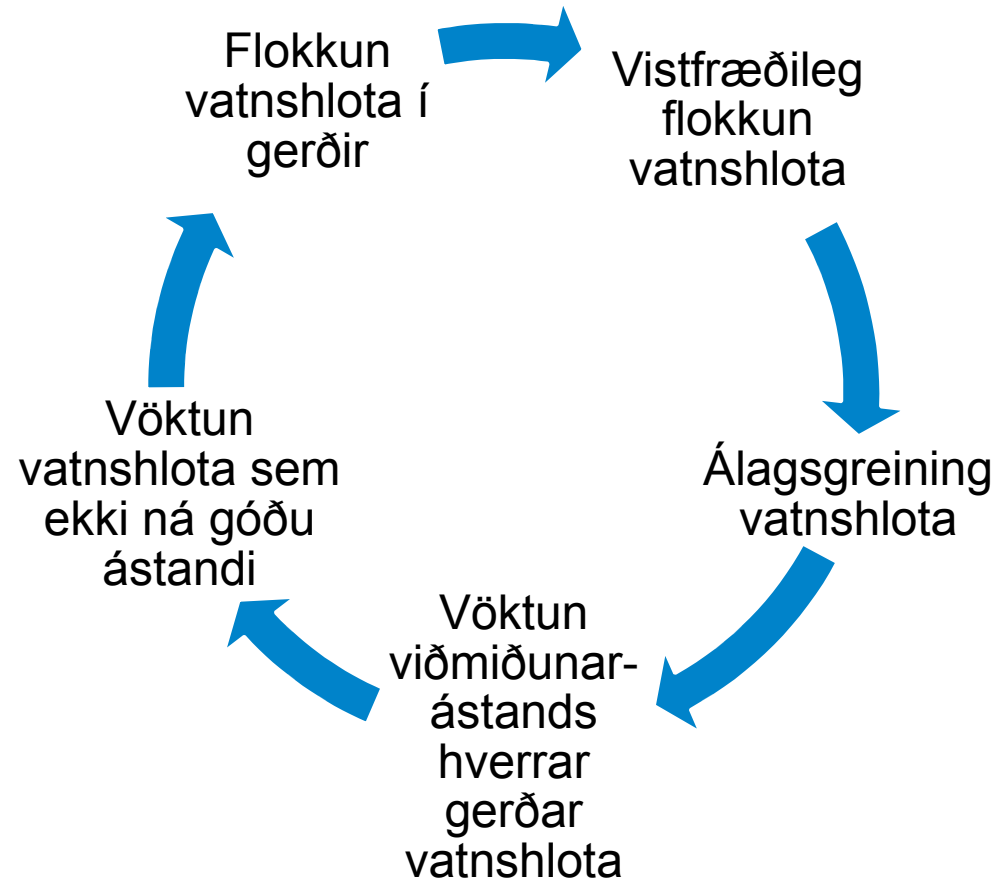
<http://vann-nett.nve.no/statistikk/>

Frá Veðurstofu Íslands, BBB.

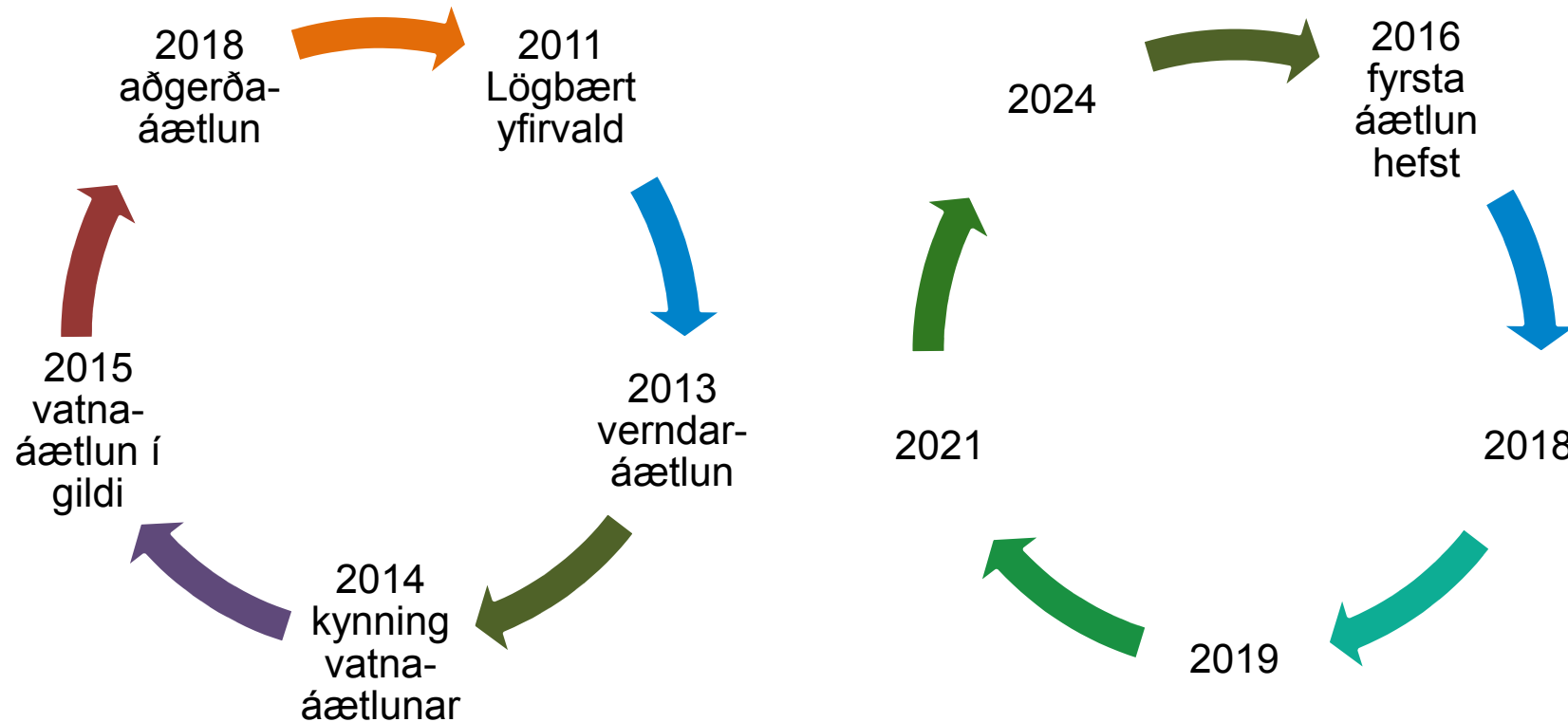

UMHVERFISSTOFNUN

Ítrekunarferli við flokkun

Undirbúningur vs. 1. vatnaáætlun

Stjórn vatnamála (1)

- Samningar við samstarfsstofnanir
 - Veðurstofa Íslands
 - Flokkun vatnshlota og eiginleikagreining
 - Upplýsingakerfi
 - Veiðimálastofnun
 - Vistfræðileg flokkun vatnshlota
 - Hafrannsóknastofnunin
 - Flokkun strandsjávar
 - Orkustofnun
 - Flokkun grunnvatns

Stjórn vatnamála (2)

- Vatnaráð
- Vatnasvæðisnefndir (fjórar)
- Ráðgjafanefndir (tvær)
 - Fagstofnana
 - Hagsmunaaðila og almennings
- Umhverfisstofnun er samræmingaraðili og í forsvari fyrir nefndirnar

Fulltrúar vatnaráðs

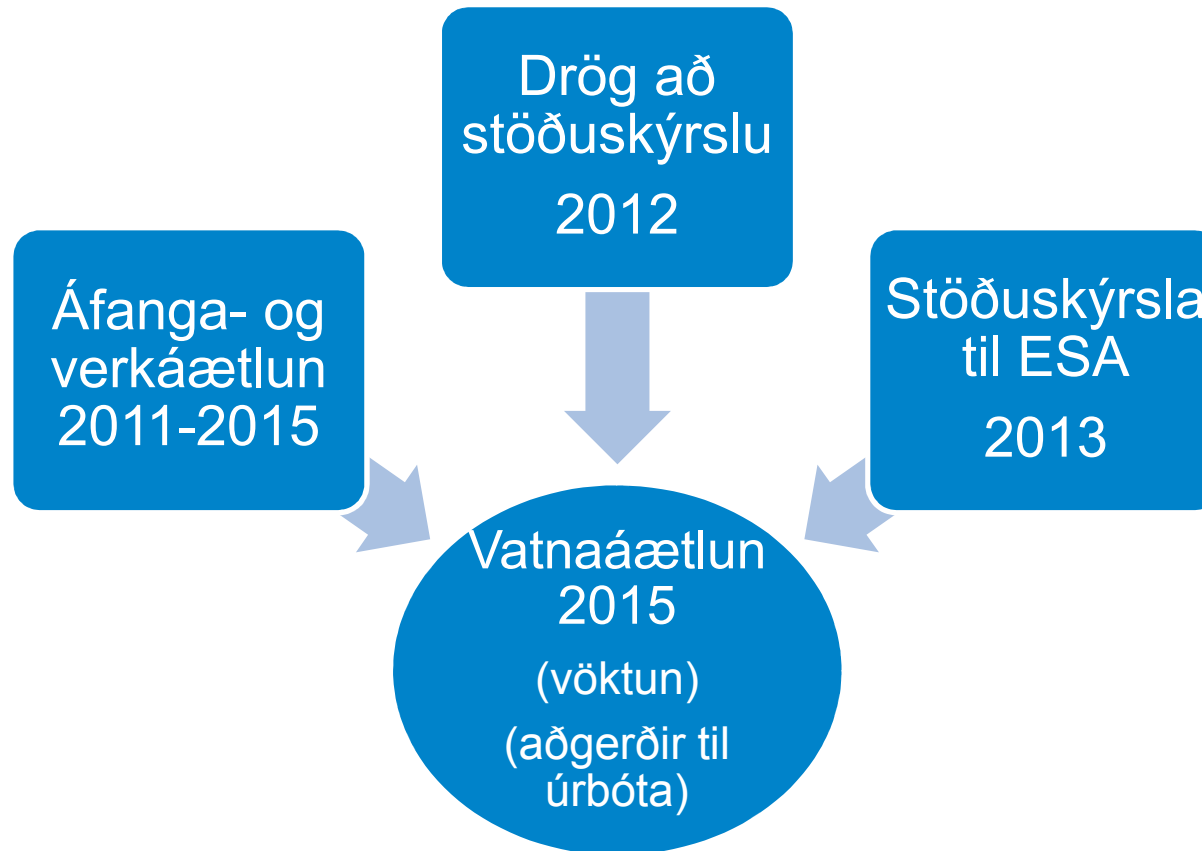
- Umhverfisiráðuneyti – formennska
- Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti
- Iðnaðarráðuneyti
- Samband íslenskra sveitarfélaga
 - Fulltrúi sambandsins
 - Fulltrúi heilbrigðiseftirlita sveitarfélaga

UMHVERFISSTOFNUN

Áfangar til að ná árangri

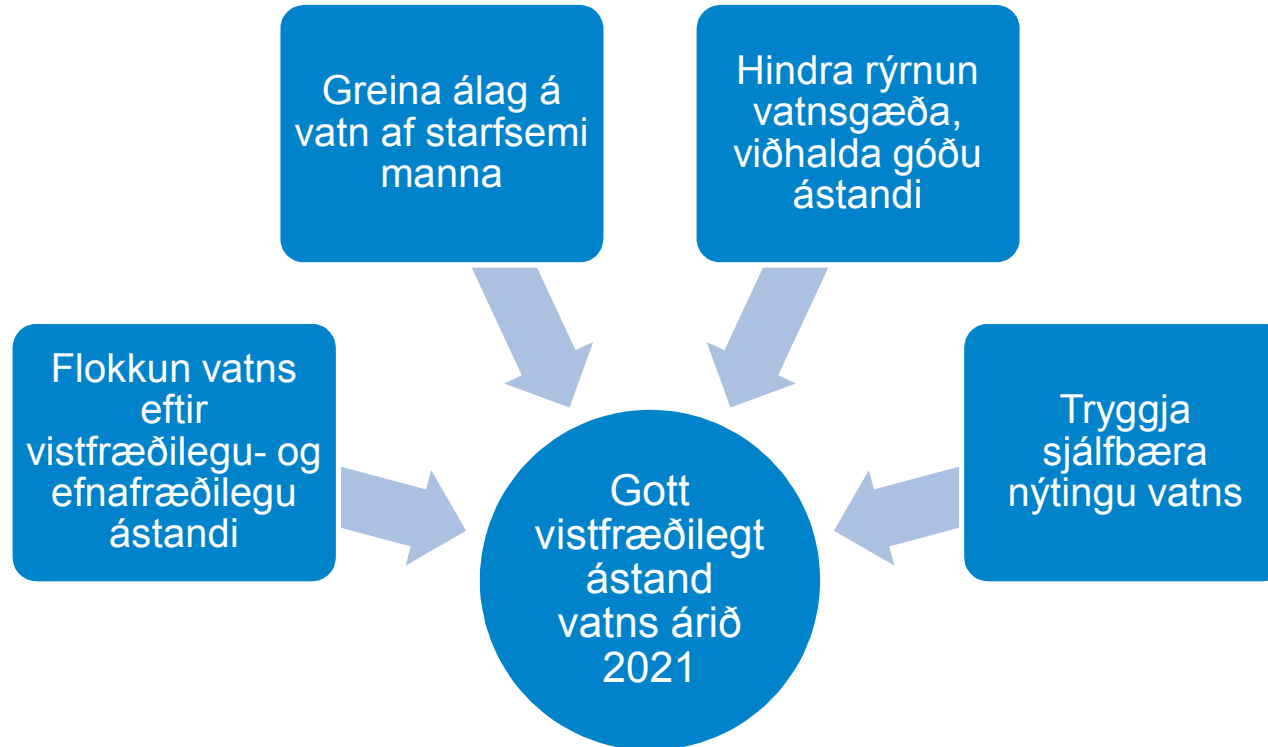
Unnið er samkvæmt flýtiáætlun.

UMHVERFISSTOFNUN

Vatnaáætlun – til hvers?

Aðgerðaráætlun og samræmd vöktunaráætlun

Vöktunaráætlun er hluti af vatnaáætlun

Yfirlitsvöktun

- Yfirlitsvöktun fyrir viðmiðunarástand hverrar gerðar vatnshlota.

Aðgerðavöktun

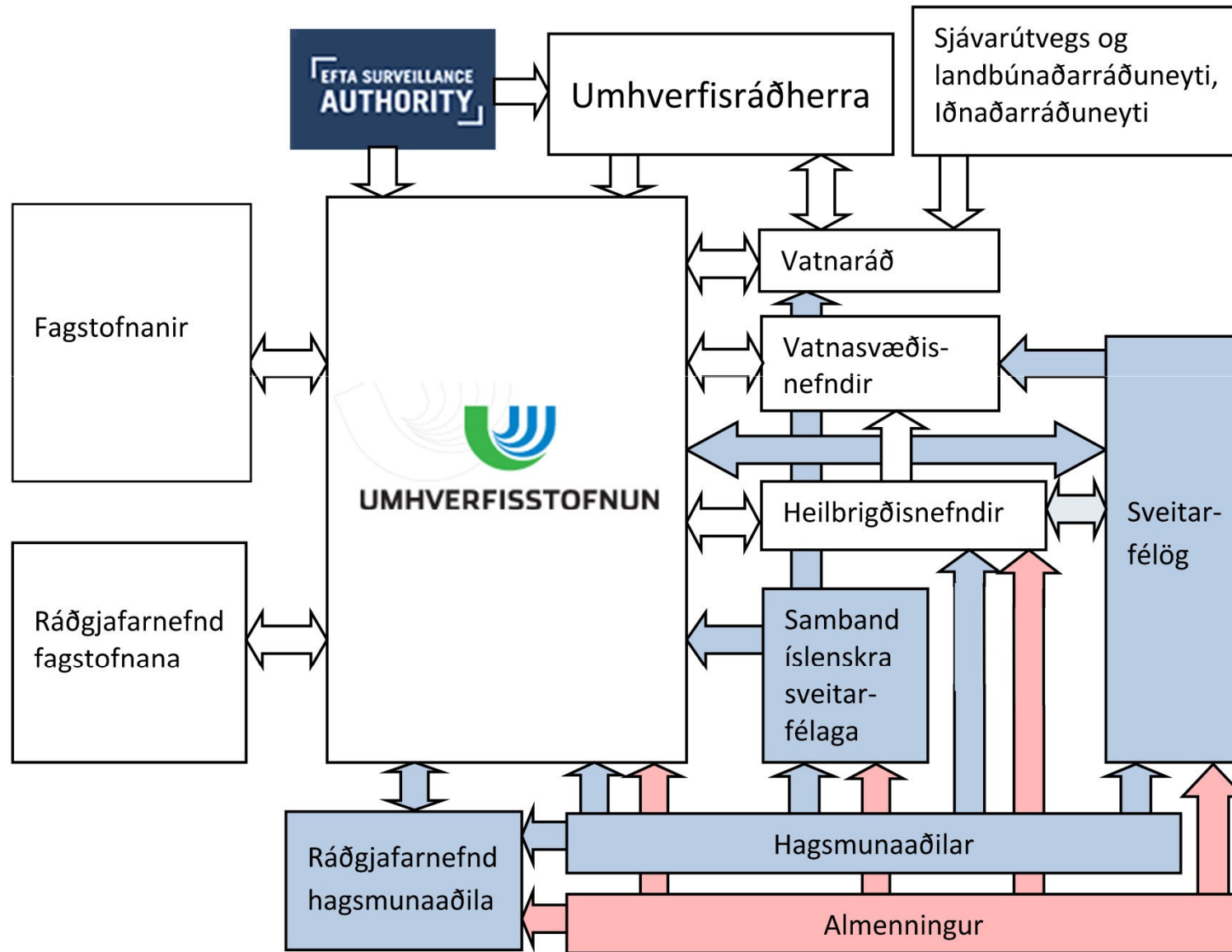
- Þar sem vistfræðilegt- eða efnafræðilegt ástand vatnshlots er ekki viðunandi og úrbóta er þörf.

Rannsóknavöktun

- Eftir mengunarslys.
- Þegar uppruni mengunar er óþekktur.

Núverandi vöktun haldið áfram þar til ný áætlun hefur verið samþykkt.

Stjórnvöld og aðrir þátttakendur

Fjármögnun verkefnisins

Sérfræðivinna stofnana	2011	2012
Aðkeypt vinna við flokkun vatnshlota og gerðir	58,3	71,5
Upplýsingakerfi	21	21
Fundir og ferðir vegna kynninga	3,5	4,0
Prentun og auglýsingar	2,6	2,0
Samtals	85,4	98,5

Af fjárlögum komu 70 milljónir til tveggja ára (2011-2012)
Gjaldtaka af notendum eftir 2012.

Nytsamar vefslóðir

- www.vannportalen.no
- <http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?m=31151>
- <http://vann-nett.nve.no/statistikk/>
- <http://www.sepa.org.uk/water.aspx>

UMHVERFISSTOFNUN

Áfanga- og verkáætlun fyrir gerð vatnaáætlunar 2011-2015

Tryggvi Þórðarson

Drög að áfanga- og verkáætlun

- Tímasett áætlun fyrir vinnu að gerð **vatna-áætlunar** fram til 2015 (skv. flýtimeðferð).
 - Tímasetningar verkliða eru á bls. 34.
- Mælt er fyrir um áætlunina og opinbera kynningu hennar í lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.
- **Vatnaáætlunin** er meginstjórn tæki við stjórn vatnamála og lokafurð á innleiðingarferlinum.

Tilgangur með áætluninni

- Að gera grein fyrir megindráttum vinnuferlisins við gerð vatnaáætlunar.
- Að upplýsa um tímasetningar og opinberar kynningar og samráð í ferlinum.
- Að kynna stjórnvöld vatnamála og hlutverk þeirra.

UMHVERFISSTOFNUN

Opinber kynning á drögum að áfanga- og verkáætlun

- Áfanga- og verkáætlun ber að kynna opinberlega í síðasta lagi þremur árum áður en ný vatnaáætlun gengur í gildi (2015 skv. flýtiáætlun).
- Með því er stuðlað að þátttöku almennings og hagsmunaaðila við mótnun vinnuferlisins.
- Kynningin gefur almenningi og hagsmunaaðilum tækifæri að hafa áhrif á hvernig verkefnið er unnið.

UMHVERFISSTOFNUN

Kynning stendur nú yfir:

3. nóv. 2011 til 2. maí 2012

- Athugasemdir eða ábendingar skulu sendar til UST á kynningartímanum. Berist skriflega á ust@ust.is eða með almennum pósti.
- Að lokinni kynningu verða drögin endurskoðuð, gefin út og kynnt ásamt greinargerð um athugasemdirnar og notkun þeirra.

Almenn aðkoma

- Markhópur áfanga- og verkáætlunar: **Allir sem áhuga hafa á málefninginu.**
- Áætlunin leggur línurnar fyrir vinnuna framundan, bæði verklag og tímasetningar.
- Kynningin gerir þetta að sameiginlegri áætlun þeirra sem vinna að innleiðingunni og þeirra sem hafa hagsmuna að gæta.

Kostir almennrar aðkomu

- Margir koma að gerð áætlunarinnar.
- Meiri líkur á sátt og sameiginlegum skilningi. Minni hættu á ágreiningi síðar.
- Stuðlar að því að allir dragi vagninn í sömu átt.
- Svipaðar væntingar verða til vatnaáætlunarinnar, þýðingar hennar og notkunar.

Efnisatriði áfanga- og verkáætlunar

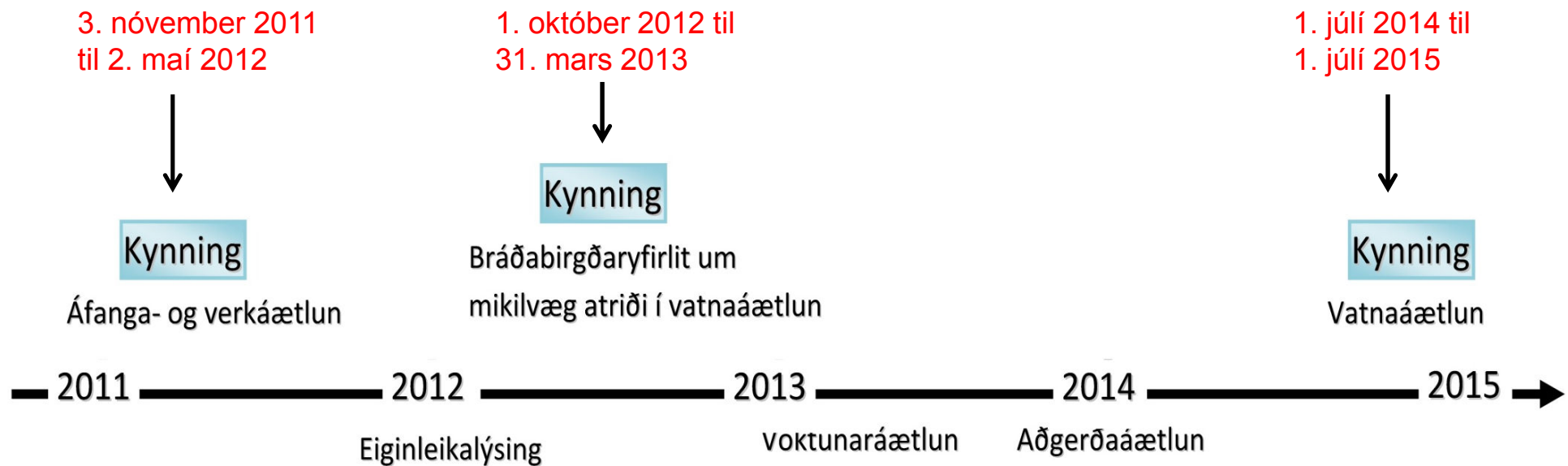
• Formáli	3
• Nýtt fyrirkomulag í stjórn vatnamála	4
• Tilgangur áfanga- og verkáætlunarinnar	5
• Umhverfismat vatnaáætlunar	6
• Þátttaka almennings	7
• Stjórnvöld og aðrir þátttakendur	9
• Framkvæmd og fjármögnun	16
• Meginatriði vatnsstjórnunarkerfisins	16
• Verkefni og aðferðir á innleiðingartímanum	24
• Tímaáætlun áfanga og verkþátta	32
• Viðauki I. Tengiliðir vegna stjórnar vatnamála	43
• Viðauki II. Stjórnvöld og þátttakendur	48
• Viðauki III. Mikilvæg orð og orðasambönd	52

UMHVERFISSTOFNUN

Opinberar kynningar við stjórn vatnamála

UMHVERFISSTOFNUN

Vatnasvæði Íslands og vatnasvæðisnefndir

Jóhanna Björk Weissshappel

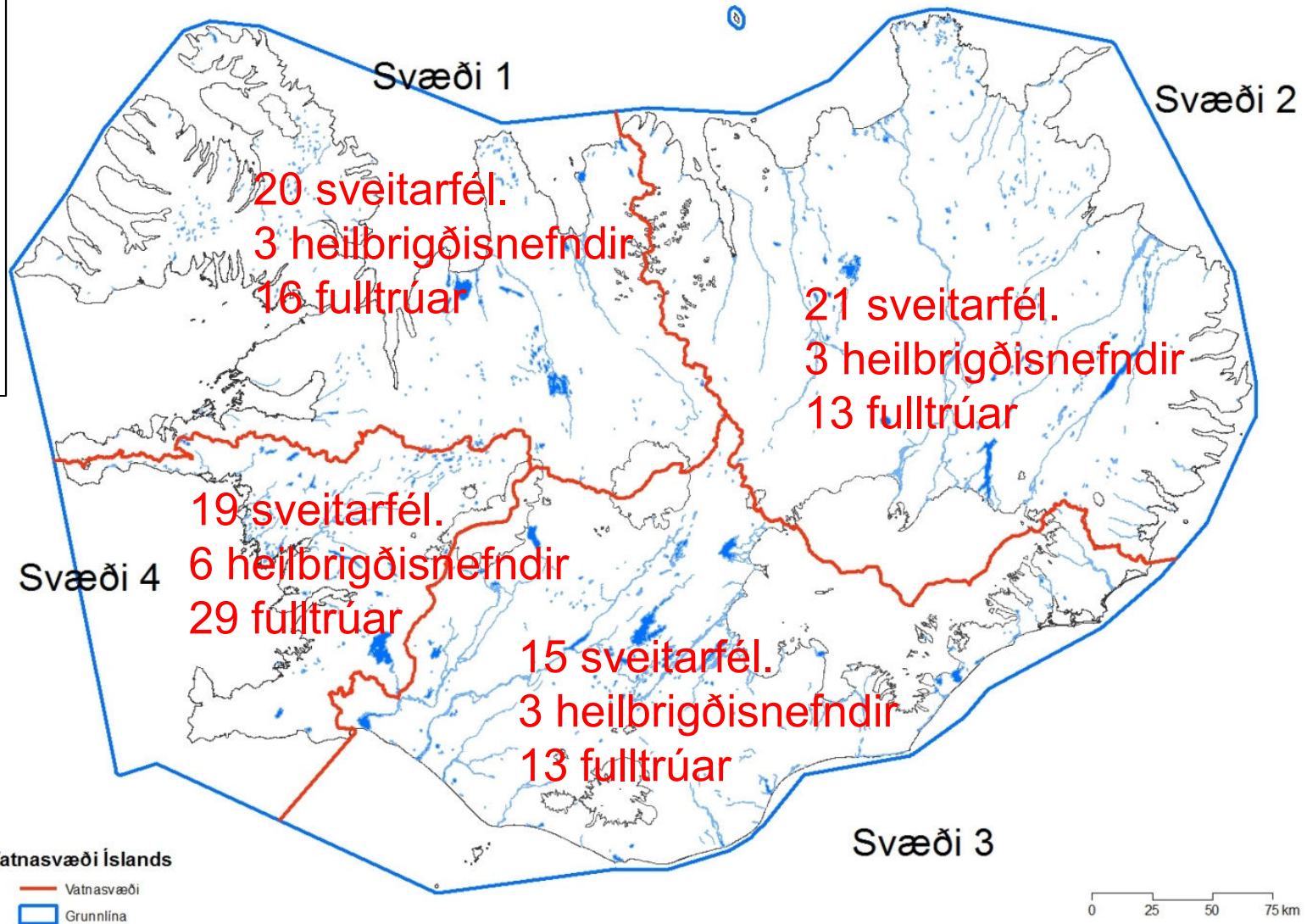
Ísland er eitt vatnaumdæmi og fjögur vatnasvæði

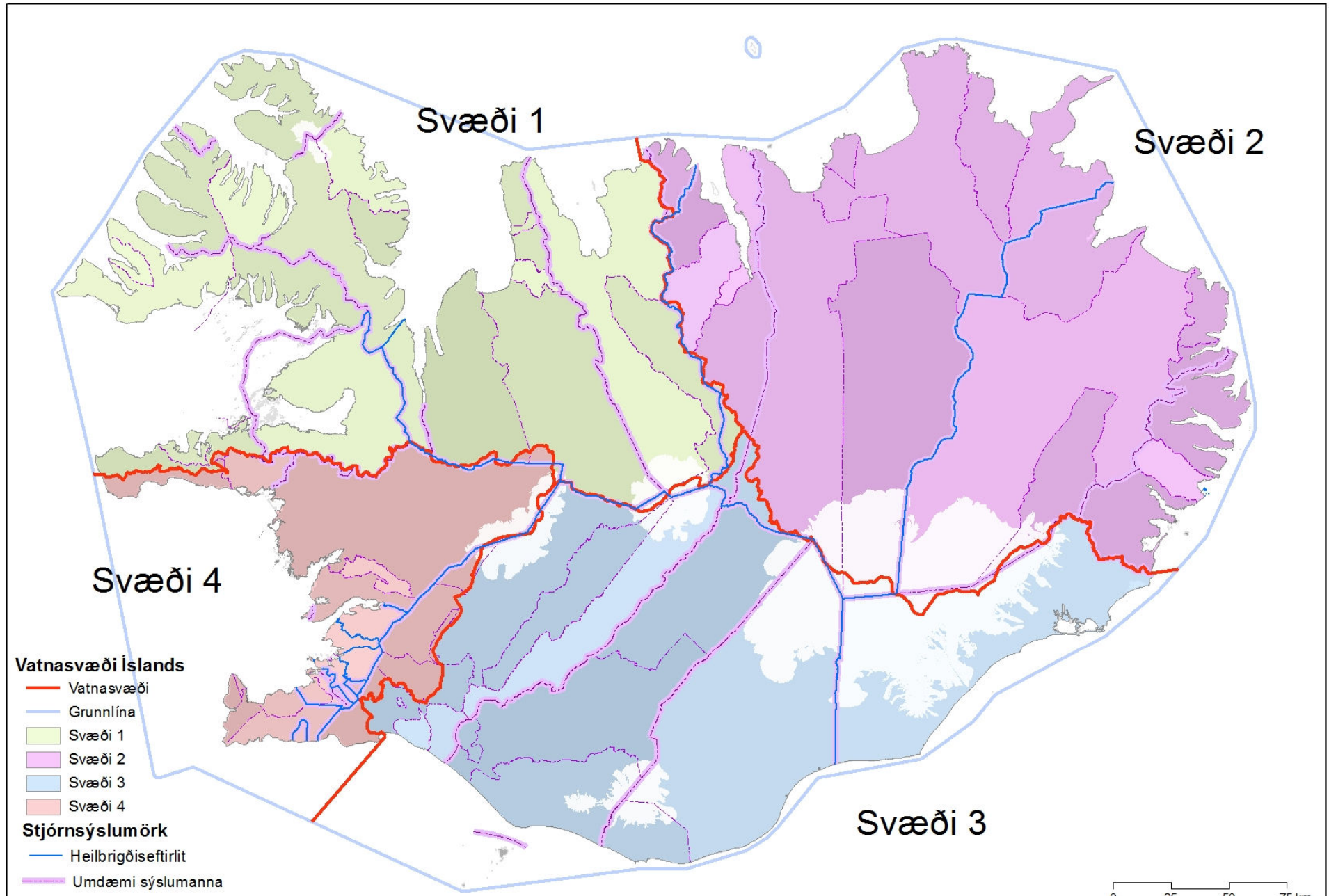
UMHVERFISSTOFNUN

Meginreglan:
Vatnaskil ráða
skiptingu milli
vatnasvæða.

Fylgir vatna-
skilum á
Tröllaskaga og
á Snæfellsnesi.

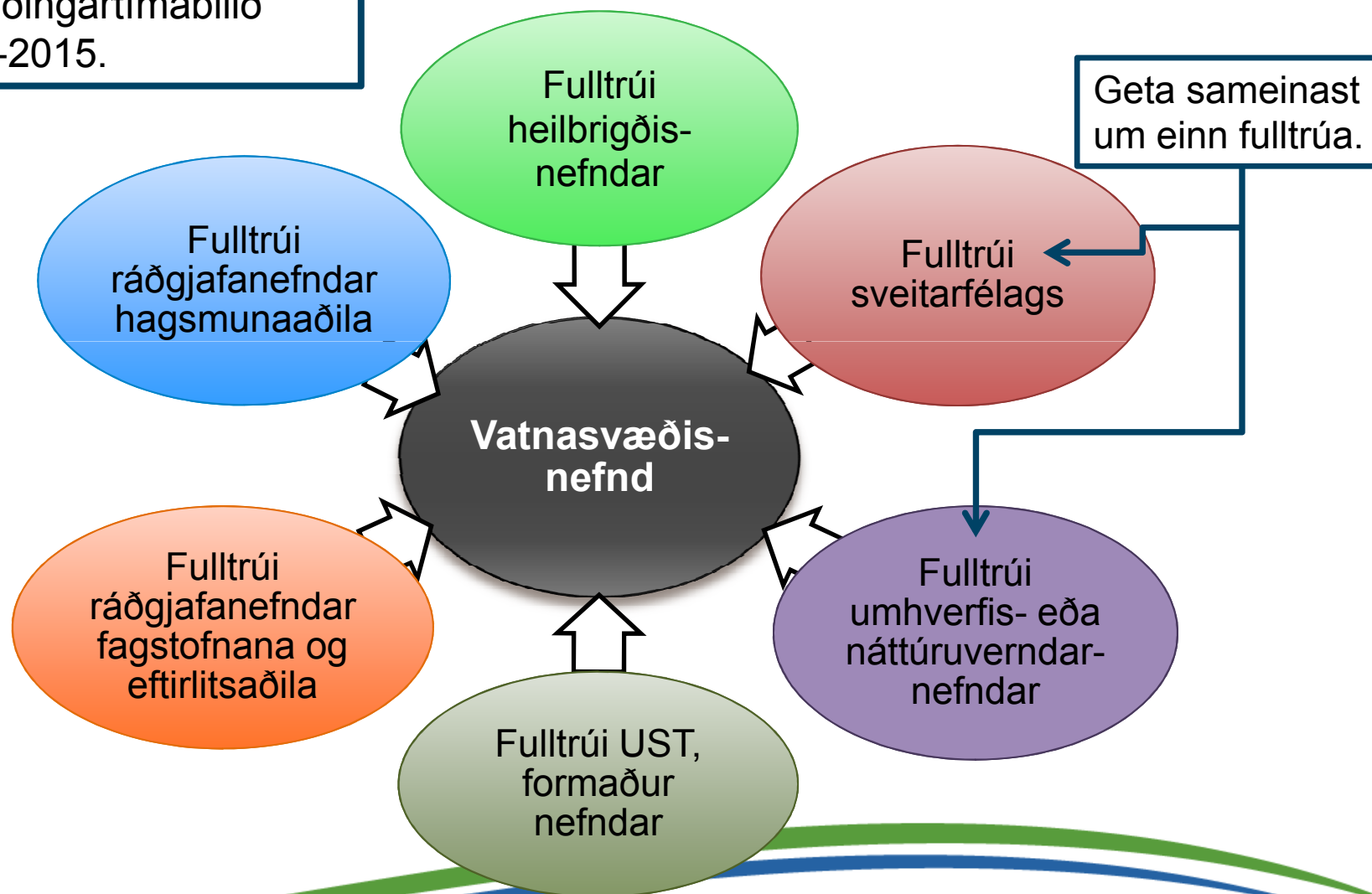

Mörk vatnasvæða, HES og stjórnsýslu

Fulltrúar í vatnsvæðisnefnd

Æskilegt að fulltrúar sitji innleiðingartímabilið 2011-2015.

Hlutverk vatnasvæðis- nefnda fyrsta árið, 2012

- Safna upplýsingum í drög að stöðuskýrslu um helsta álag á vatn og áhrif af starfsemi manna á vatns á vatnsvæðinu:
 - Viðbót við upplýsingar HES og UST um álag.
 - Heimamenn þekkja svæðið best!
 - Drög að stöðuskýrslu: Opinber kynning okt. 2012 – apr. 2013. Ábendingar/athugasemdir skulu sendar til UST.

Dæmi um álag á vatn og áhrif

Mengun

- Bein losun/mengun: T.d. fráveitur og skólp frá iðnaði, fyrirtækjum, þéttbýli.
- Dreifð losun/mengun: T.d. umferð, áburðanotkun, rotþær.

Annað álag

- Breyting á rennsli og farvegum áa, breyting á strandlengjum: T.d. stíflur, rennslisstýring, virkjanir, flóðavarnir.
- Vatnstaka.

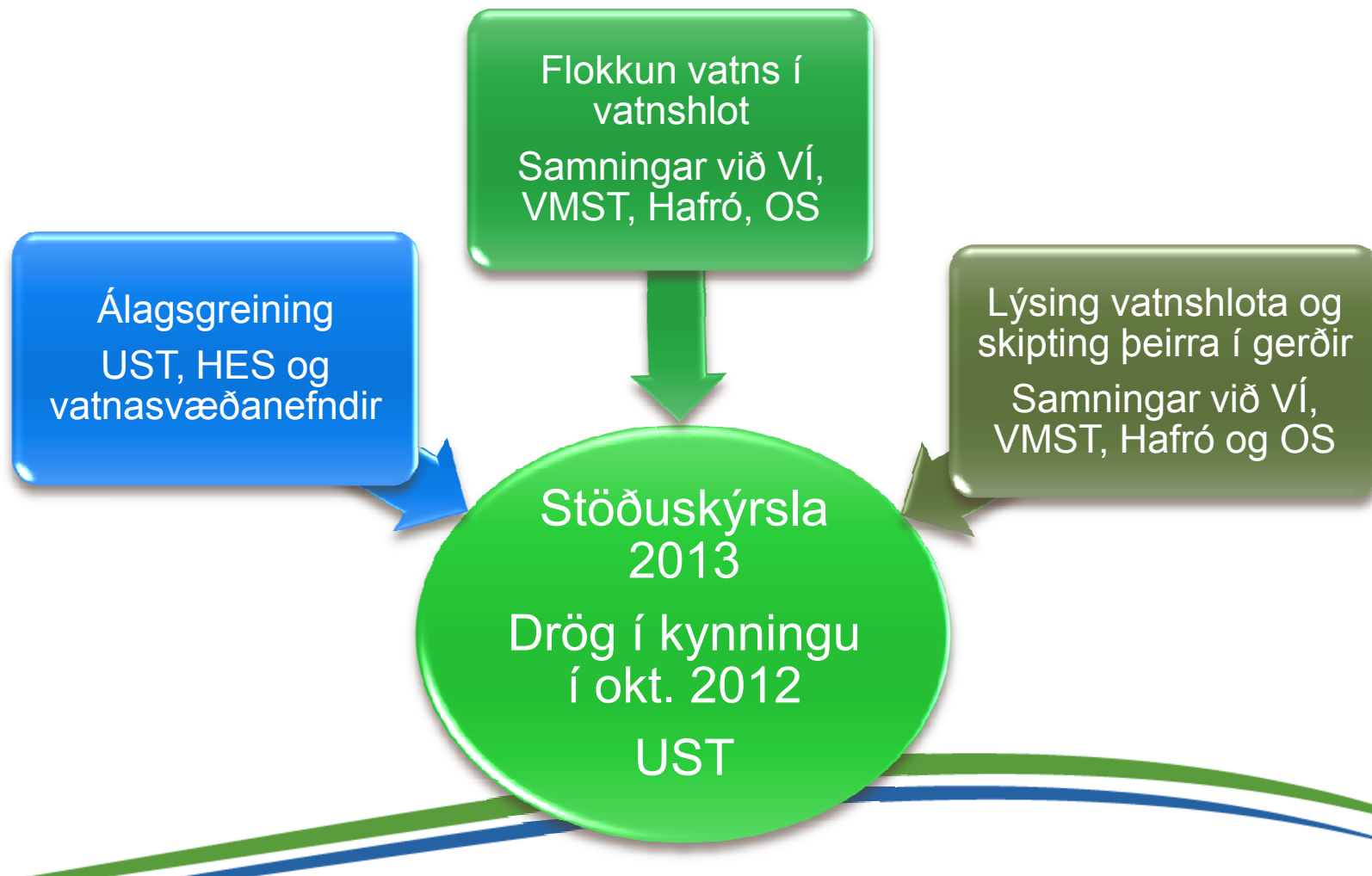
Möguleg áhrif

- Er óhætt að nýta sjávarfang við allar strendur?
- Er fólki óhætt að synda í sjó við allar strendur?
- Hefur orðið vart við þörungablóma í vötnum?
- Hefur fisk í ám/vötnum fækkað?
- Hefur orðið breyting á magnstöðu grunnvatns?

UMHVERFISSTOFNUN

Efni stöðuskýrslu skv. 23. gr. laga 36/2011

Upplýsingakerfi í undirbúningi

Upplýsingar um álag
á vatn
(álagsgreining)

Upplýsingar um
vatnshlot og gerðir
vatnshlota

Öllum tiltækum upplýsingum
um vatn safnað saman
Hægt verður að tengja
gagnagrunna saman í einn

Upplýsingar um
flokkun á ástandi
yfirborðsvatnshlota

Upplýsingar um
flokkun á ástandi
grunnvatns og
magnstöðu þess

Eldri flokkun vatns í
fullu gildi, vistfræðileg
flokkun mun ýtarlegri
en eldri flokkun.

Efni fyrstu vatnaáætlunar

UMHVERFISSTOFNUN

2016-2021

skv. 19. gr. laga 36/2011

Hugmyndir um vinnuaðferðir í vatnasvæðisnefndum?

- Unnið með lista yfir álag á ferskvatn og strandsjó á vatnasvæðinu, gátlistar til leiðbeiningar:
 - Heimavinna á milli vinnufunda
 - Eru einhver umhverfisvandamál á vatnasvæðinu?
 - Álagsvaldar?

Hugmyndir að einföldun á vinnu í vatnsvæðisnefndum

- Hugmynd frá nokkrum sveitarfélögum: Skipta vatnsvæðum í minni svæði?
- Vinnufundir í september 2012 ef þörf er á?
- Vinnuhópar um álagssvæði ef einhver eru innan vatnsvæðis?
- Að lágmarki einn vinnufundur á ári eftir það.
- Skv. 6. gr. reglug. 935/2011 er heimild að stofna stýrihóp innan vatnsvæðisnefnda til að samræma framkvæmd vinnunar.

UMHVERFISSTOFNUN

Hlutverk vatnasvæðis- nefnda árið 2013

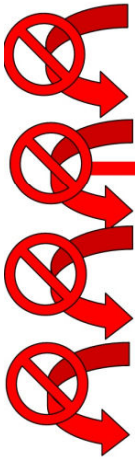
- Setja tillögu að umhverfismarkmiðum um að ná góðu ástandi/viðhalda núv. ástandi vatns:
 - Hægt að skipta vatnasvæði niður, setja jafvel markmið fyrir einstök vatnshlot (ár, firði).
 - Umhverfismarkmiðum skal náð fyrir árslok 2021.
 - Eru einhver vatnshlot sem hætt er við að ná ekki markmiðum (sækja um frest)?

Umhverfismarkmið

Gæðaflokkun: Vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand, magnstaða

Flokkar ástands			Umhverfis- markmið
Vistfræðilegt ástand¹⁾	Efnafræðilegt ástand²⁾	Magnstaða³⁾	
Yfirborðs- vatnshlot	Yfirborðs- og grunnvatnshlot	Grunnvatnshlot	
Mjög gott	Gott	Góð	Náð
Gott			
Ekki viðunandi	Nær ekki góðu efnafræðilegu ástandi	Slök	Ekki náð
Slakt			
Lélegt			

Setja má vægari umhverfismarkmið skv. 16. gr. laga 36/2011

- “Ákveða má vægari umhverfismarkmið ef vatnshlot er undir slíku álagi að ógerlegt eða óhóflega dýrt er að uppfylla kröfur um umhverfismarkmið”.
 - Dæmi: Virkjaðar ár
 - Skilyrði: Ástand versni ekki, falli ekki um flokk.

Hlutverk vatnasvæðisnefnda 2014-2015

- Útbúa aðgerðaráætlun til að ná umhverfismarkmiðum, forgangsröðun aðgerða:
 - T.d. bæta frárennslis- og skólpmaal þar sem þess er þörf.
 - Aðgerðir hefjist eftir 2018 skv. flýtimeðferð.

Lokaorð

- Mikilvægt að fá ykkur með í vinnu við kortlagningu álags á vatn, gerð aðgerðar-áætlunar og vatnaáætlunar.
- Þið þekkið svæðið best!
- Gagnagrunnar um vatn
 - verða aðgengilegir sveitarfélögum og heilbrigðisnefndum sveitarfélaga.
 - Geta nýst sem verkfæri í vinnu sveitarfélaga í atvinnumálum, framtíðarnýtingu, ferðaþjónustu o.fl.

